

Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai
info@vert.lt

2020-11-05 Nr.

DĖL TARPZONINIO PRALAUDIMO APSKAIČIAVIMO, NUSTATYMO IR PASKIRSTYMO SU RUSIJA NUOSTATŲ, SĄLYGŲ IR METODIKOS

AB „Ignitis grupė“ (toliau – Grupė) susipažino su 2020 m. lapkričio 3 d. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) viešajai konsultacijai pateiktu Lietuvos elektros energijos perdavimo sistemos operatoriaus LITGRID AB (toliau – LITGRID) kartu su Latvijos ir Estijos elektros energijos perdavimo sistemos operatoriais parengtu Tarpzoninio pralaidumo apskaičiavimo, nustatymo ir paskirstymo su Rusija nuostatų, sąlygų ir metodikos projektu (toliau – Metodikos projektas) bei teikia jam savo papildomus komentarus bei pasiūlymus.

Visų pirma, Grupė norėtų atkreipti Tarybos dėmesį, kad Grupė jau buvo pateikusi savo pastabas 2020 m. rugsėjo 25 d. LITGRID paskelbtam Metodikos projektui, į kurias LITGRID, deja, tik iš dalies pateikė savo atsakymus 2020 m. spalio 21 d. įvykusio Elektros rinkos komiteto posėdžio metu.

Atsižvelgiant į minėto posėdžio metu pristatytą informaciją, taip pat įvertinus Metodikos projekto nuostatas bei susipažinus su Tarybos pateiktomis pastabomis Metodikos projektui¹, Grupė norėtų pažymėti, kad Grupei irgi nėra aiškūs šie žemiau pateikiami sprendimai:

1. Grupei nėra aišku, kodėl buvo nustatytas būtent 0,62 koeficientas, o ne mažesnis Tarybos pasiūlytas 0,28 koeficientas¹. Pažymime, jog Tarybos pasiūlytas koeficientas potencialiai geriau atitinka Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo nuostatas. Taip pat pažymime, kad Grupei nėra aišku kaip ateityje besikeičiant Baltijos šalių gamybos balansui (pvz., išvedant iš eksploatacijos senus pajėgumus Estijoje), kas atitinkamai turės reikšmingą įtaką galutiniam Baltijos šalių energetikos sistemų balansams (NETint rodikliams), potencialiai galėtų keistis galutinis pralaidumas prekybai su trečiosiomis šalimis.
2. Grupei nėra aišku, kokia elektros energijos kilmės garantijų sistema veiks Baltijos šalyse po Astravo AE veiklos pradžios. Pažymime, kad iš viešai pateiktos informacijos², Grupė supranta, kad Baltijos šalių perdavimo sistemos operatoriai vis dar nesutarė dėl vieningai ir efektyviai nuo pat Astravo AE veiklos pradžios veikiančios elektros energijos kilmės garantijų sistemos, todėl Grupei nėra aišku, kaip bus užtikrinamas į Baltijos šalis iš trečiųjų šalių importuojamos elektros energijos pagaminimo šaltinio atsekamumas.
3. Grupei nėra aišku, kodėl Latvijos ir Estijos perdavimo sistemos operatoriai jau nuo 2020 m. lapkričio 5 d. pradėjo taikyti naują Latvijos ir Estijos reguliuotojų patvirtintą

¹ https://www.regula.lt/SiteAssets/naujienu-medziaga/2020/2020-11/Pastabos_20201103.pdf

² 2020 m. lapkričio 1 d. BNS pranešimas „Latvija patvirtino metodiką, užkertančią kelią prekybai Astravo AE energija“

trišalę metodiką, nors Taryba jos dar nepatvirtino. Grupės manymu, naujoji trišalė metodika turėtų įsigalioti tik tuomet, kai ją oficialiai patvirtins visų trijų Baltijos šalių nacionalinės reguliavimo institucijos.

Apibendrinus, Grupė iš esmės palaiko Tarybos poziciją Metodikos projekto tvirtinimo klausimu bei atkreipia Tarybos dėmesį, jog elektros energijos importas iš trečiųjų šalių, kurios nėra Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos dalyvės, turėtų būti kuo labiau apribotas siekiant suvienodinti konkurencines sąlygas visiems rinkos dalyviams. Tuo atveju, jeigu elektros energija iš trečiųjų šalių vis dėlto bus importuojama, turi būti kuo skubiau įvestas importo mokestis, kuris suvienodintų konkurencines sąlygas tarp Baltijos ir trečiųjų šalių elektros energijos gamintojų bei užtikrintų, kad iš trečiųjų šalių importuojama elektros energija neiškraipys vietinės elektros energijos rinkos.

Grupės nuomone, tinkamo dydžio importo mokestis turėtų teigiamą įtaką siekiant apriboti elektros energijos importą iš trečiųjų šalių, taip pat tokio mokesčio įvedimas potencialiai paskatintų elektros energijos gamybos pajėgumų plėtrą Baltijos šalyse.

Komercijos ir paslaugų tarnybos direktorius

Vidmantas Salietis